

Kremenjak

|| Glasnik hrvatske pučke napredne stranke za krajinu šibensku. ||

„Kremenjak“ izlazi svaki četvrtak. Pretplatna cijena na godinu 3 Krune. Na pò godine Kruna 1.50 para. Pretplate i pisma šalju se uredništvu
Rukopisi se ne vraćaju a neplaćeni se listovi ne primaju. Pojedini broj 4 pare (2 novč.)

Masaryk, Drtina — izdajice ?

Zlatni Prag, koncem srpnja 1908.

Zaglušna, neiskrena vika i prašina, koju svojom poznatom jezuitskom vještinom pokušase podići ovdješnji klerikalni organi i neke propale firme kao „Národní Listy“, imala je za svrhu, da ova dva najjača duševna predstavnika českoga naroda, da ove dvije rijetke i preko granica njihove česke domovine priznate inteligencije prikažu ništa manje nego izdajicama svog českog naroda.

A zašto? — Pa za to, što glasovaše za predlog zast. Wolfa, ili bolje za to, što su to odlični predstavnici slobodne misli, kulturnih naprednih ideja, zdravog demokratizma, a kao takovi pogibeljni, i to veoma pogibeljni crnoj klericali i njezinom zadušljivom natražnjaštvu. Za to sva ta prašina, sva vika klerikalnih i patentovanih rodoljuba.

A ta vika našla je odjeka i u nas dolje, dakako kod klerikalnih crnaca i njihovih vjernih prirepina, patentovanih rodoljuba. Ta, brat brata treba da u pomoć priteče; radi se o jednoj te istoj koži. A patent-rodoljubá, kao kod nas oko „fra Hrv. Rieči“, ima svugdje. — Ima ih n. pr. ovdje oko „Národních Listů“, samo, pravo govoreći s razlikom, da „Nár. L.“ nezaudaraju duhom fratarskog voska kao ta naša vrijedna pravašica il, ako ćete, fratrašica. „Nár. Listy“ su jedno privatno poduzeće, koje pada; list bez programa, bez stranke, bez busule, bez dosljednosti, osim te, što *dosljedno* napada česku pučku stranku i Masaryka. To je onaj isti list, koji je svojim ludim i nesmotrenim pisanjem u svoje doba još više raspirivao strasti među Hrvatima i Srbima. — Neznam čijom krivnjom, al „Nár. Listy“ nikad da bi u datoj stvari imali kriterija i orijentancije. Ta ih nezgoda prati od uvijek, pak i sad u aferi proti Masaryku i Drtini; ipak se sjećam dobro, kako su zanosno pisali o Masaryku u dopisima iz Beča i uzdizali ga i dičili se njime kao Čehom i njegovim neobičnim znanjem, koji da imponuje cijelovne parlamentu.

Al „Národní Listy“ niko neuzimlje ozbiljno. Oni ovaj čas tjeraju vodu na mlin klerikalni, a u duši su antiklerikalni. To se da razumjeti tim, što je struja realistička pogibeljna opstanku njihovu. Neozbiljnost „Nár. Listů“ je proverbijalna.

I evo, baš da govorimo ob ovom najnovijem slučajju, kad se digla graja na dva istaknutija talenta, dva daleko poznata naučnika česká, koji su odlični zastavnici českog slobodoumlja i predstavnici jačeg dijela české inteligencije. Mislim Masaryka i Drtinu. Ovdje, ko hoće, najbolje će vidjeti neozbiljnost rečenog lista i u opće svu netemeljivost prigovorâ, koje, radi glasovanja za Wolfom predlog, digoše neke novine.

Amo postoji, kako znate, umjetnička Akademija praška. Kao takova služila je ona za oba naroda, za Čehe i za Nijemce; bila je dakle *utrakvističkom*. — Nu ipak imala je, tako rekući, karakter českí, jer je imala samo české profesore, a njen utrakvizam sastojao se u tome, što su oni sa starijima morali uredovati njemački i predavati njemački njemačkim djacima.

Neg što se dogodilo? God. 1902 bio je imenovan profesorom na njoj prof. Thiele, Nijemac, koji nezna ni beknuti českí i koji je predavao *samo* njemački. Ko je kriv, da je prof. Thiele bio imenovan? Masaryk ni realiste zaista nè, jer oni nebijahu još zastupani. Mladočeska stranka imala je tada svog ministra zemljaka u osobi D.ra Rezka, a ministar Rezek nije se opro, niti se tad oprla mladočeska stranka, da na akademiju, načelno *utrakvističku*, a u praksi *česku*, vodjenu od umjetnika českích, bude zaveden novi odio *ne utrakvistički već čisto njemački* time, što je dozvolila imenovanje prof. Thiele-a, koji *českí nepoznaje* i nije u stanju da *českí predaje*. Dakle, onda, kad je počelo ponijemčivanje umjetničke akademije, mučali su veliki rodoljubi, Českí profesori na akademiji su morali predavati i *njemački* njemačkim djacima, do im prof. Thiele *nepredaje* českí, premda ima českích djaka u svom odjelu.

Ne samo to. Stvar idje na gore, a to time, što su opet zaslugom Mladočeha i njihove politike u lanjski proročun uvrštene bile dvije stavke za ustrojenje *dviju novih njemačkih prof. stolica na praškoj akademiji*. Gospoda, koja su bila u prorač. odboru, to su propustila bez otpora a stranka za proračun g'asovala.

Mi nećemo reći, da je ovo bio akt izdajstva sa strane vodeće stranke, ali da je bilo jedno nesmotreno propuštenje dužnog opreza i posljedica neorjentovanosti mladočeskích političara, koji čestoputa prispiju kasno, kad je čin već gotov, to možemo kazati. I samo *njihova* je krivnja bila, što je praška akademija izgubila karakter českí, a dobila njemački, koji se je sve to više *opet njihovom krivnjom*, na nj j isticao. Da se je ovo dogodilo krivnjom realista, promisl te viku i humbug...!?

Umjetnici, koji su većinom realističke stranke, protestovali su u svoje doba odmah protiv uvadjanja njemštine na akademiju. Zastupnici (onda samo mladočesi) mučali su, premda je položaj českích umjetnika postajao to neugodnijim.

Napokon se dogodilo, što je svak očekavao. Nijemci preko Wolfa učiniše predlog, da se zavede u Pragu akademija njemačka a da prestane utrakvizam i tu, kao i kod ostalih srednjih i visokih škola. To je bio baš dobar momenat, da se česká umjetnost oslobodi njemačkog tereta i da českí umjetnici dobiju svoje vlastito slobodno polje za rad.

To Masaryk i Drtina razumješe i upotrebiše priliku. Glasovaše za predlog Wolfov, bez obzira na njegovu

pangermanstvo, da se Nijemcima dade akademija nje-mačka, a sami na to dadoše predlog, da današnja aka-demija sa svojim imetkom i zakladom českog mecenata Hlavke, ostane česka, kako je i bila i kakvu ju je htio i Hlavka, kad ju je obdario stotinama hiljada. Wolfov predlog sam od sebe dolazio je na korist česke stvari, da prestane sada pogoršani utrakvizam na akademije, koji bi bio još težim, imenovanjem dvaju novih nje-mačkih profesora.

Neg, neki patrioti-dobričine vele, da se nije smjelo glasovati, jer je Wolf pangerman; dakle da nje *taktično*, a u stvari da je *netaktično* glasovati za predlog jed-nog pangermana, kad je koristan? — Ludosti!

Nego, amo klerikali ili furtimaši htjedoše iz toga učiniti kapital, pa udri po Masaryku i po Drtini, da su izdali narod, da su izdajice, Jude itd. — A znate zašto u selu psi laju? — i zašto im se iz našeg sela odziva-ju? — Masaryk je zastava, stijeg; — Drtina je druga. Za njima struji struja budućnosti, koja će poduši sve što je šareno, crno i mračno. Dolazi doba svjetla protiv doba mraka i tmine. A najjaču luč svjetla nosi Masaryk. Dakle, utuci ga. Razdrevi se iza glasa: *Masaryk izda-jica!* naći će se, da će ko i povjerovati.

Kako vidite, ovi su furtimaši svugdje jednaci, ko i vrapci. — Nego i velikopatriotski „Národní Listy“ pri-letiše u pomoć crnoj klerikali, da je Masaryk, glasovavši za akademiju njemačku, izdao narod (!)

Nu ovaj list prati „*pech*“ do smiješnosti. Masaryk da je izdajica, što je glasovao za njem. akademiju, a „*Nár. Listy*“ *lanjske zime davali su Nijemcima 3 (tri) akademije (u Pragu, Chebu i Libercu)*, samo da se praška ostavi Česima. Al to se „*Nár. Listima*“ dogodi češće, je su bez glave, pa lako zaborave. — Barem se čovjek slatko nasmije s njima.

Da, uza sav klerikalni humbug, jezgra českog na-roda razumije korak Masaryka i Drtine, dokazuje baš ovih dana veliko učestvovanje naroda na javnim skupštinama, što ih prof. Drtina drži po svim mjestima svog kotara, gdje je dočekivan sa svim štovanjem i odanošću, koje taj vedri duh i poznati naučnik i zaslužuje.

Na koncu, da se i naši furtimaški crnci i njihova „*fratrašica*“ poraduje, javljam im, da i amo imaju svoje crne braće, koji kadikad učine koju *stonaduru* baš kao i oni tamo kod nas. Viču, larmaju, psuju: boje se za — korito.

U to ime „Živila Hrvatska“!

Popovi i naobrazba puka.

U srednjem vijeku — kako je već svakome pozna-to — glavnu je riječ imalo svećenstvo. Ono je nastojalo da uzgoju i naobrazbi udari čisto kršćanski karakter, za to mu je i bila deviza uzgoja: „Sav uzgoj i obuka ima ciljati na duševno spasenje“. Prema ovome sve su škole bile pod patronatom crkve, te je u školama vjera igrala glavnu ulogu. Sve ondašnje samostanske i druge škole išle su za tim da učine, makar i na silu, što više redov-nika. A puk? Na nj se nije niti računalo, smatralo ga se velikim divljakom i nitko, pa ni svećenstvo, nje se brinulo za njegovu naobrazbu, za njegovo prosvjetljenje. I od onda, pa sve do naših vremena držalo se da pro-stome puku ne treba nauke, da ne treba knjiga: on je glup, njemu je dosta motika. Ova misao vrlo je dobro dolazila u račun popovima i oni se nikad nisu digli proti toj zabludi, koja je potiskivala neuk puk, ne davši mu nikakove naobrazbe. Za to u današnje naše doba, kad su se neki rodoljubi digli i došli na misao da i puk

treba naobrazbe i znanja kao ozebao sunca, ustadoše proti tome popovi, a onamo te zjenice Isusove“ grade se velikim prijateljima puka i pučke naobrazbe. A kad popovi vidješe, da ne mogu ništa proti prosvjetljenju puka, na-toje uzeti prosvjetu u svoj monopol i u svoje ruke, da tako seljaštvo ne dodje u doticaj s onim knji-gama, koje su svećenstvu *mrzke*, ali za to narodu *kori-sne*. Tako je pop Korenić nazad 4 godine pisao u „Ka-toličkom listu“ ovo: „Nu kad bi od ovake svake knjige bi'a zbrka misli i pojmova samo u *glavi seljaka*, kako tako. Ali ta zbrka po psihološkom procesu (?) prelazi i u njegovo *srce*. (?) Svaki stalež, pa i stalež seljački, imade svoje skroz posebne koliko roditeljske, kućne, go-spodarstvene, društvene, toliko moralne i duševne pred-nosti i mane i prilike, koje ga upravo *čine seljakom*. — *Kome bi za rukom pošlo seljački stalež pretvoriti u obra-zovanu ili poluobrazovanu masu, to onda više nema sela-jačkog staleža; (!!) taj stalež je ruiniran, utučen; u njega više nema one zdrave prostodušnosti, jednostavno-sti, one prirodne moralne snage; iz seljačkog staleža o-vaj čas postade masa socijalista i anarhista“ (!!)*

Popovi se računaju u pametne ljude, ali koliko i kakovih je bezmislica i gluposti u navedenim riječima popa Korenića, to će svak uvidjeti na prvi mah. Upra-vo je vrhunac ledastoće kazati, da uplivom naobrazbe ne-staje seljačkog staleža, kao da bi puk bacio iz ruka ra-lo i motiku, kad bi nu moždani *više* zasoljeni bili. Nije li naobrazba pučka u Francuskoj — toj najkulturnijoj zemlji — dala najvještije poljodjelce na zemlji. No još je veći popovski nesmisao kazati, da bi naobrazba *utukla i ruinirala* seljaka. A koga je upropastila naobrazba? Pače mi vid mo da su gospodarski jaki samo oni naro-di, koji su naobraženi i kulturno svoji. Prema ovoj po-povskoj logici onda bi škole, koje podižu države, bile na narodnu propast, a učitelji najveći narodni neprijatelji. Taj pop još veli, da bi seljak i puk uopće izgubio onu svoju pro tudušnost i moralnu snagu usljed naobrazbe, a mi velimo da je to laž, jer nijedan narod nije izgubio svoju prostodušnost i moralnu snagu za to, što se izo-brazio: pače, što je narod kulturno jači, to je i njegova moralna snaga jača. A valja sada da se nasmijemo onoj popovskoj tvrdnji, da naobrazba čini od puka socijaliste i anarhiste. Prema ovome svi bi učeni ljudi bili ili soci-jaliste ili anarhi te, pa i Isus, jer je i on učio apoštole i apoštoli, jer su ovi učili neuk puk.

Iz ovoga se svega b'stro razabire, da je popovstvo protivno pučkoj naobrazbi. To je posve razumljivo, jer kome jo nepr. svijetljeni puk najbolji materijal ba izrab-ljivanje i izvor opstanka, taj će se boriti protiv pučke prosvjete. A popovstvo se bori proti pučkoj prosvjeti u-prav za to, da puk može što slobodnije upotreblja ati i njime zapovijedati, jer narod, komu nauka nije otvorila oči, ne zna da se brani i da traži svoje pravo. A kad je popovstvo uvidilo, da nije više moguće biti protiva tome jezuitski pristaje i kaže: „*Svećenstvo imade što retnije sudjelovati kod osnivanja „pučkih knjižnica“, te odstraniti tminu od svjetla i ne dati seljaku u ruke knjigu, ako je ona po svećenika sumnjiva sadržaja*“. — Prema ovome seljacima i puku imalo bi se davati u ruke jedino ono, što je popima drago i kori-no. Na što i ovo cilja, nije teško pogoditi. Na ove protivnike pučke pro-svjete, mi ćemo se osvrnuti potanje.

— A. —

Kremenjaci i kremenjačice širite „KREMENJAK“

POPOVI I NAOBRAZBA PUKA I PUČKE NAOBRAZBE. CIJENE VRLO UMJERENE, KOJE SE NE BOJE UTKAMICE.

DOPISI

Iz Splita.

U nedjelju 2 tek. mj. bio je u Omišu sajam. — Odavle iz Spljeta parobrod „Knez“ priredio je dva izleta i svakog puta bio je krcat svjetne. Moradoh i ja po nekom po-lu u Omiš i u društvu jednog prijatelja odputovah „Knezom“ u 2 sata po podne.

Tekom putovanja razabrao sam da će se paroprod zaustaviti u Podstrani, da tu ukrca „Postranjsku Glazbu.“ Mislio sam da je to šala, ali do malo se uvjerih o i-tinosti. Kad smo došli blizu pristaništa, završava glazba koračnicu „Oj banovci“ a s parobroda počme odobravanje i pleskanje ruku. Glazbari predvođeni od župnika, koji je i presjednik glazbe, ukrcaše se i prosljedismo u Omiš. —

Na omiškom pristaništu bilo je sila svijeta; izkrasmo se i svjetina se razila. Opremih moj posao, te u društvu nekolicine znanaca podjem i ja gradom. Opazim jednu grupu svjetine i podjem da vidim što se dogodilo. Bili su to glazbari a medju njima župnik i glavlar iz Postrane, Tomasović. Približim se malo bolje i ugledam D.ra Mimicu, koji je na bezobrazan način zahtjevao da glazbari dodju ispred njihovog takozvanog „Pučkog Kola“ i da tu odsviraju koji komad. Na to mu je glavlar Postrane odvratio, — što su svi prisutni odobrili — da su oni gosti, te da se kao takovi moraju prama svakoj stranci jednako držati, jer kad bi udovoljili njemu (Don Mimici) da sviraju ispred takozvanog „Pučkog Kola“ da bi onda to isto morali učiniti i ispred naše „Pučke Štionice“. — Usljed toga nastalo je negodovanje i glazbari — sve sami težaci — nedozvolivši da D.r Mimica s njima pazari, obadjoše grad svirajući, dok je masa naroda za njima sve to više rasla.

Klicalo se neprestano „Živjela pučka napredna stranka“, „Živjeli demokradi“ itd. što Don Mimici i njegovim nije bilo po volji tako, da se udaljše pokisnutim perjem jer im neupalilo ono što bijahu naumili.

U 7 sati odputovasmo a glazba ostade u Omišu. Čuo sam da je poslije našeg odlazka došlo do šaka i da su Mimicine prirepine dobili ono što su i tražile.

Demokrat.

*

Iz Skradina.

Augijasove štale. — Kakovo se povjerenje može pružiti skorašnjem članku i desadanjem piskaranju u „Hrv. Riječi“, uvjeriti nas može to, što su dvojica abnormalnih prijatelja, iz čijeg pera proističu one klevete, bili i sudom sudjeni radi nanešenih uvrijeda poštenim građanima. Ti isti denuncirajući druge, osudjuju tobože s denunciranja, kude što je svake hvale vrijedno, u zvijezde kuju, što bi poštenu čovjek morao osudjivati. Faktima ćemo da ilustriramo to, što rekosmo, te ćemo na prvom mjestu upraviti pitanje uzor dopisniku, da li se sjeća kako su podlo i lažno ono nazad dvije godine tužili na prizivno sudište odličnog pristava Mrkušića, to bože radi porušenja noćnog mira. Istraga se povela, na što ogadjeno građanstvo bez razlike stranaka, skoči da pokaže da su u laži kratke noge i time nevinog čovjeka izbavi iz eventualnih neprilika. Time nijesu dovršili nego su i vrlo često ispunjavali stupce „Hrv. Riječi“ denuncirajući ga, kako danas preko istog lista nastoje, da što crnijim prikažu publici poštene i plemenite činovnike kotarskog suca M. Staničića i poreznog prijavnika Pasco. — Uz naklonjeni duh onih patentiranih policijskih uhoda k denunciji koliko javno, toliko privatno, osuli su

sramotnim izmišljotinama na ove cijenjene činovnike, što im nijesu na njihovo raspolaganje.

Kako je kot. sudac Staničić za Skradin bio imenovan, postarao se opat, da mu nadje stan i da mu pri prvim potrebama — nezvan — bude pri ruci. Ali to nije bilo bez svrhe. Netom je sudac ovamo pri-pjeo, stade mu opat u ured zalaziti, zavirivati u akta i mješati se čisto u uredovne posle. Uvjeri se sudac čemu on cilja i lijepo ti ga jednog dana odpravi iz ureda. Neiskusnom do tad sucu puče pred očima, zašto je opat njemu čak u Sinj pisao, te se onoliko za nj starao i na njegovo divno čudno nazivao ga „per tu“. Bilo mu je sad jasno i rastumačivo s čega je i jedno svoje pismo opat završio sa riječima: „Quod bonum faustumque sit.“ Na takav način htio je opat da sebi stvori neki upliv nad sucem. To je njegova stara mana, o kojoj mogu da nas osvjedoče svi suci i činovnici, koji su za njegovog boravka bili u Skradinu. Tako se sad tumači i ona neumjesna osuda jednog suca proti jednom uvaženom pravoslavnom svešteniku, te se nije oslanjao na svjedočanstva osmorice svjedoka, nego na svom. ko zna kako osnovanom i stečenom uvjerenju, što se je po osudi u drugoj molbi krivim i neosnovanom pokazalo.

RAZNE VIJESTI.

† **Marko Petranović.** Dne 7 avgusta, nakon teške bolesti, u 73. god. svoga života u svom dragom Šibeniku umrije plemeniti i dijni Srbin g. Marko Petranović, vitez gvezdene Krune III.ćeg stepena i c. k. savjetnik Prizivnog Suda u. m. Čovjek kristalnog značaja, vedra čela rijetkih duševnih vrлина i svestrane pravničke naobrazе, uživao je sveopće simpatije, te bio visoko štovan i uvažavan. Srbin dušom i tijelom bijaše, ali tek u slozi bratskoj gledaše zalog bo'joj budućnosti. Bio je tih, kao što i njegova ljubav spram rodjene grude i krvi. Sahranjen bijaše dne 9. avgusta uz sveopće učestvovanje građanstva na groblju „Voznesenija Gospodnjeg“. Ovoj plemenitoj srpskoj duši: vječnaja pamjat.

Izdalo ga pamćenje. „Fra Hrv. Riječ“ pišući o sokolskom slavlju u Murteru, napominje govor Krstelja ovako: „On je govorio o misiji sokolstva u borbi za hrvatstvo i oslobodjenje naroda, bez natruhe strančarstva i međusobnih osobnih razmirica“. Ovaj posus iz govora načelnika Krstelja dokazuje da ga je sasma izdalo pamćenje. Mi ćemo mu pomoći. Zar se Krstelj ne sjeća zadnjih izbora, u kojima je šibenski „Sokol“ stajao izravno u njegovoj službi? Zar se ne sjeća kako je on tom prigodom sokolsku četu pretvorio u masu izbornih agitatora? Zar se ne sjeća kako je sokolsku dvoranu pretvorio u izborni lokal? Zar nije istina da je i danas „Sokol“ stafažon popovsko-fratarsko--koritaško-pravaške klike u Šibeniku? Zar je misija sokolstva prosta izborna agitacija i narušivanje narodnog morala kupovanjem glasova? Zar borba za klerikalca Dulibića znači isto što i sokolska borba za oslobodjenje naroda? Da Krstelja u onom momentu nije izdalo pamćenje ne bi bio onako govorio, a da je rekao ono, na što smo ga mi malo gore potsjetili, bio bi bar kazao - istinu. Ali da, on je govorio „za opseniti prostotu“, — jer su izbori na vidiku.

„**Opuzenski junak**“, koji zaslugom M. Stojčića omašćuje brkove pučkom mukom, upravo se krvavo zaoji kako da bolje posluži svojim duševnim i tjelesnim gospodarima, pa dakako popima i fratrima. Tako taj „junak“ piše (ali po običaju ne dokazuje!) da je dopis iz Rasline izmišljen. Isto tako i svi drugi dopisi. O dopisima

pako koji ne diraju u njegove gospodare — šuti. Za to pozivljemo „opuzensku junačinu“ da izvoli doći u uredništvo „Kremenjaka“, gdje će ga vlastite lijepe oči uvjeriti kako ordinarno laže — za plaću.

Neka znade taj „opuzenski junak“ da u našem uredništvu već davno leži dosta materijala (iz Opuzena, razumije se!), koji ga s lno tereti. Bude li želio, i izgubimo li svaki obzir i ustrpljenje, biti će serviran u redu.

„Primorski glas“. Ovaj mali fratrić, koji se štampaje u krilu svoje čestite mamice „Fra Hrv. Riječi“ u tiskari našeg (??) načelnika Krstelja, za nas je vrlo zanimiv, jer udara na furešte (ili kako bi reklo „N. Jedinstvo“ izvanjce) u Makarskoj. Taj mali fratrić piše:

„Ima ovdje jedan gospodin. Ime mu je B. S., a **tudjinac je u ovom gradu**. Pun je sebe pa misli da vas svijet misli o njemu.

Kad bi to bilo samo, eto mu tamo; mi mu ne bi rekli ništa. Nu on se *meće u naše mjestne stvari* i hoće, da *naš mir kućni pokvari*.

Nego molimo gospodina Blaža, da malo udje u se. *Nek gleda svoju kuću i svoje stvari, a nek se ne meće ondje, gdje ga ne ide mećati se*. Makarani znadu i bez njega šta će raditi. Ne treba da im on soli pamet. Ovo mu je naša prva opomena“.

Šta kaže na ovo glasoviti branitelj Drezgin i ostala fureščad? Zašto se dopušta, da se u kući obhešenjaka govori o konopcu? A kad mi u našem gradu govorimo o fureštima, onda furešti na nas viču. Bufoni!

Kao mačak oko vruće kaše obilazi u „Crnom Listu“ jedan gavran oko našeg članka „Redovina i crni gavrani“, pa videći taj duševni patuljak kako bi bio vraži posao pobiti naše tvrde dokaze, nazivlje nas *natražnjacima*. Još 2-3 mj. pa će nas, uzdamo se, nazvati popima i fratrima. Ali, budalo jedna, ne odgovara se tako, jer kad kažeš da smo u onom članku lagali, onda si morao te laži dokazati. Za to bi puno bolje učinio da si ostao u sakrištiji!

Ko želi upoznati duševno blato popova i fratara neka pročita uvodni članak u 15. broju „Crnog Lista“, glasila šibenskog načelnika Krstelja, te popova i fratara. Krstelj se posvema zaboravlja, ali ćemo za to sve one krupne laži sasuti u grlo njemu i njegovim crnim saveznicima. Samo malo ustrpljenja, pa ćemo vidjeti čija je stranka *vladina*. Mi za sve ono pisanje činimo odgovornim Krstelja, nipošto crne gavrane, koje je uzeo pod kiriju. Nek se ne boji Krstelj da ćemo mu ostati dužni.

„Hrvatstvo“, popovsko-jezuitski list, što izlazi u Zagrebu, u svom 179. broju piše: „*Puštimo li vjeru, a bacimo li se na politiku, izgubili smo sve, a dobili nismo ništa*“. Ovo je izvrsna lekcija gavranima u Dalmaciji, koji su zbilja zapuštali vjeru i crkvu, a kao lulavi bacili se na politiku. Mi smo nebrojeno puta kazali da za pope i fratre nije politika, već crkva i vjera i što se više budu bavili politikom i pisanjem, da će ugled crkve biti manji. To eto sada priznaje čisto popovski list „Hrvatstvo“ i jasno veli, da popi i fratri politikom svojom ne će ništa dobiti, već izgubiti. Hoće li i ovaj svijet poslušati naši gavrani? Bojimo se! pa će još oni kazati da je i „Hrvatstvo“ bezvjerski list, jer ih goni — u crkvu. —

„Popi i puk“. U istinitoj notici, koju smo pod ovim naslovom donijeli u prošlom broju, navlaš smo ispustili ime onog popa da vidimo što će naši gavrani

i gavrančići. Kako su izgubili ljudski stid, pa ih nije više briga što se redom iznašaju njihove nepodopštine, zahtjevaju da im odamo onog popa. Ali ne će imati *gušta*, a popa nismo spomenuli: jer ga je ona prigoda izvrsno opametila, jer više ne vara puk, jer ne spada po svom življenju u red onih svećenika à la Gnječ, jer osuđuje pisanje izvjesnog crnog lista u Šibeniku, jer služi Bogu, jer ne trguje vjerom, radi čega siromašno živi. Mi smo zadovoljni jer je živčata istina ono što smo pisali. No za to ćemo nemilosrdno otkrivati sve nepodopštine onih suovih popova i fratara, koji hoće da pašuju i protive se istini i nek se ne vesele da ćemo im ime zaštititi. Jer hoćemo da se pročisti zrak, koji su oni upravo okužili. A sad **grakćite, vrani gavrani!**

Sablje i — duplici. Od nekog vremena, pri sprovodima sudskih činovnika, vidjaju se c. k. tamničarski ključari. Tako i na sprovodu pok. Marka Petranovića. Ti ljudi pod neki „moraš“ dolaze na sprovode i nose duplire. Ovo je uprav nešto originalnoga, šala, kakovu ne biste našli ni u „Pasquinu“. Ta češće se vidjaju na sprovodima ljudi od sablje, kao n. p. vojnici, oružnici, financ. stražari, općns. redari, kojima je zabranjeno nositi kišobran, isto kao i c. k. ključarima, pa zašto da ovi čine jednu smiješnu iznimku i na sprovodima marširaju duplirom u ruci. G. upravitelj suda biti će čovjek duhovit ali c. k. ključare nagoniti da u lijevoj ruci drže sablju, a u desnoj duplir, nije bogzna kakav *vitz*. Zašto one duplire ne mogu nositi n. p. tihonoše i tako im dati prilike da dobiju po dvadesetak novčića? Ni u jednoj okružnici nije rečeno da c. k. ključari moraju na sprovodima nositi duplire, pa onda ne znamo kako do toga dolazi g. upravitelj. Mi ga svjetujemo da taj adet batali. Ovoliko za danas.

Poziv na predplatu! Objelodanih svojom nakladom knjigu „Naše glazbene prilike i neprilike“.

Knjizi je svrha: popularizovanje prave muzičke ljepote. —

Namijenjena je ne samo glazbenim diletantima, nego i ostalom razumnom a u glazbi nenaobraženom općinstvu. Pisana je popularno. Cijena knjizi 2 Krune.

Knjižaram bit će udijeljen popust. Pojedincima slati će se knjiga ili pouzećem, ili uz unaprijed primljen novac. Molim slavno općinstvo da u interesu same stvari dobrostivo podupre moje nastojanje.

Drniš (Dalmacija). Antun Dobronić.

Milodari „Kola“. Doprinijeli su na korist Hrvat. muz. društva „Kolo“ u Šibeniku, da počaste uspomenu pok. Ivana Antoniotti; Gg. Krsto Štrkalj 1 K, Marin Barišić 1 K. — Da počaste uspomenu pok. Savjetnika Marka Petranovića: Gg. Krsto Bujas 2 K, Niko Marinković 2 K, Frano Sunara 2 K, Paško Rora 2 K, Bartul pl. Zanchi 2 K, Krsto Sunara 2 K, Milka i Stjepan Roca 5 K, Braća Iljadica 2 K.

Najsrdahnije zahvaljuje

Uprava „Kola“.

UNAJMLJUJE SE JEDAN STAN

— ULICA SV. BARBARE —

— UPUTE I RAZJAŠNENJA DAJE UREDNIŠTVO. —